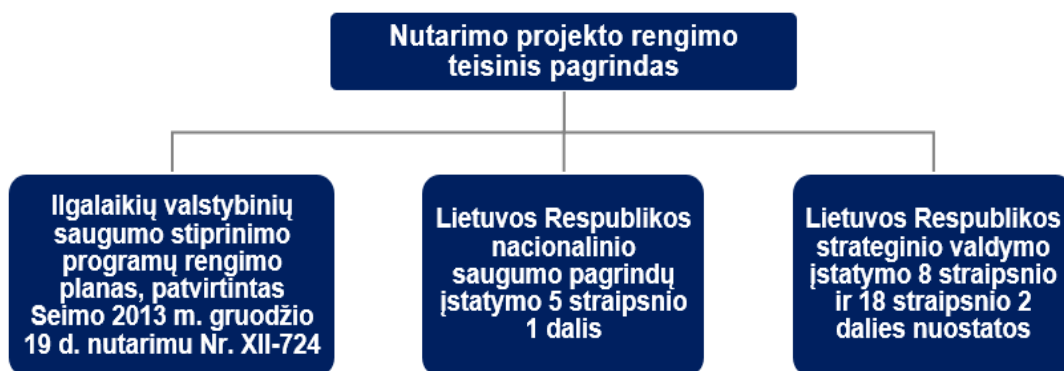

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO
„DĖL CIVILINĖS SAUGOS STIPRINIMO IR PLĖTROS PROGRAMOS
PATVIRTINIMO“ PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto Projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programos patvirtinimo“ projektas (toliau – Nutarimo projektas) parengtas įgyvendinant įstatymų ir aukštesnio lygmens planavimo dokumentus (1 pav.).

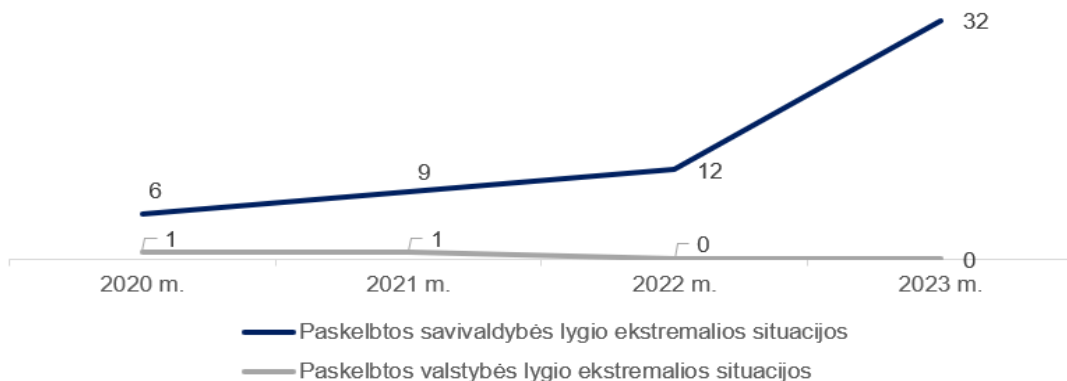
1 pav. Nutarimo projekto rengimą sąlygojantys teisiniai dokumentai

Duomenų šaltinis – teisės aktai

Nutarimo projektu atliepiami 2021–2023 m. pasikeitusios saugumo aplinkos nulemti iššūkiai – didėjanti karinių ir hibridinių grėsmių rizika. Taip pat atliepiama pastaraisiais metais auganti gamtinio, techninio ir socialinio pobūdžio ekstremaliųjų situacijų rizika (2 pav.).

2 pav. Ekstremaliųjų situacijų, paskelbtų 2020–2023 m., skaičius

Duomenų šaltinis – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos¹

¹ Rengiant Nutarimo projektą naudotasi šiais viešai prieinamais informacijos šaltiniais: 1) ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų statistika – <https://pagd.lrv.lt/lt/statistika/>; 2) Vidaus reikalų ministerijos inicijuojamų

Nutarimo projektu siūloma patvirtinti Civilinės saugos stiprinimo ir plėtros programą (toliau – Programa) kaip ilgalaikę valstybinę saugumo stiprinimo programą, kuria siekiama įgyvendinti Nacionalinio saugumo strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. IX-907, 36 punkte nustatytus uždavinius (išskyrus 36.5 p. dėl viešojo saugumo institucijų gebėjimų ir pajėgumų atremti hibridines grėsmes, dalyvauti valstybės gynyboje ir užtikrinti nacionaliniam saugumui svarbių įrenginių, turto ir objektų fizinę apsaugą vystymo. Šios nuostatos įgyvendinamos per Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. birželio 22 d. nutarimu Nr. XIV-2088) ir 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 (toliau – Nacionalinis pažangos planas), nustatyto 10 strateginio tikslo „Stiprinti nacionalinį saugumą“ 10.4 uždavinį (3 pav.).

3 pav. Programa įgyvendinami programavimo lygmens planavimo dokumentuose nustatyti uždaviniai

Nacionalinio
saugumo
strategija

36. Valstybės pasirengimo valdyti krizes ir ekstremaliąsias situacijas užtikrinimo uždaviniai:

36.1. plėtoti nacionalinius grėsmių vertinimo ir išankstinio perspėjimo pajėgumus, reguliariai organizuoti mokymus ir pratybas, siekiant užtikrinti veiksmingą krizių ir ekstremaliųjų situacijų prevenciją, pasirengimą joms ir jų valdymo sistemos veikimą;

36.2. sukurti vientisą krizių ir ekstremaliųjų situacijų valdymo sistemą, užtikrinti jos sąveiką su mobilizacijos sistema;

36.3. plėtoti civilinės saugos sistemos pajėgumus, stiprinant kompetencijas civilinės saugos srityje, organizacinį parengtumą, užtikrinant pakankamus materialinius ir žmogiškuosius išteklius;

36.4. ypatingą dėmesį skirti pasirengimui galimoms avarijoms Baltarusijos atominėje elektrinėje Astrave, didinant valstybės ir savivaldybių institucijų pasirengimą, civilinės saugos sistemos ir Lietuvos kariuomenės pajėgumus, kad būtų užtikrintas efektyvus reikalingų funkcijų atlikimas galimos avarijos atveju;

36.6. nustatyti tvarius valstybės rezervo kaupimo principus ir kriterijus, įdiegti inovatyvius jo administravimo sprendimus bei užtikrinti reikiamą valstybės rezervo kaupimą;

36.7. įgyvendinti klimato kaitai mažinti ir prisitaikyti prie jos skirtus projektus, ypač siekiant geriau pasirengti klimato kaitos nulemtoms ekstremaliosioms situacijoms ar galimiems geopolitiniais pokyčiams, tokiems kaip masinė migracija ar konfliktai dėl išteklių;

36.8. didinti visuomenės savisaugos kultūrą – gilinti žinias, kaip pasirengti galimoms krizėms ar ekstremaliosioms situacijoms, apsirūpinti būtiniausiais maisto produktais ir geriamuoju vandeniu, lavinti savo saugumo užtikrinimo įgūdžius.

Nacionalinis
pažangos
planas

10.4 „Užtikrinti efektyvų krizių nacionalinio saugumo srityje ir ekstremaliųjų situacijų valdymą bei jų prevenciją“

Duomenų šaltinis – Nacionalinio saugumo strategija ir Nacionalinis pažangos planas

gyventojų apklausų, skirtų įvertinti viešojo saugumo būklę, rezultatais – <https://vrm.lrv.lt/lt/teisine-informacija/tyrimai-ir-analizes-4/>; 3) ES Reagavimo į nelaimės koordinavimo centro statistika – <https://ercportal.jrc.ec.europa.eu/ECHO-Products/Maps#/maps>; 4) kasmetinėmis civilinės saugos būklės apžvalgomis – <https://sena-pagd.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/civiline-sauga/civilines-saugos-sistemos-bukle>; 5) „Eurobarometro“ duomenimis: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2264>

2. Projekto iniciatoriai ir rengėjai

Nutarimo projekto rengėja – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.

Nutarimo projektas parengtas atsižvelgiant į Civilinės saugos stiprinimo koncepciją (žr. [čia](#)), kurios nuostatas derino Lietuvos Respublikos Vyriausybės kancelerio 2022 m. gruodžio 1 d. įsakymu Nr. V-191 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudaryta tarpinstitucinė darbo grupė. Jos sudėtyje buvo 22 institucijų atstovai (Vyriausybės kanceliarijos, Vidaus reikalų ministerijos, Aplinkos ministerijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Energetikos ministerijos, Finansų ministerijos, Krašto apsaugos ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Susisiekimo ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos, Teisingumo ministerijos, Užsienio reikalų ministerijos, Žemės ūkio ministerijos, Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos kariuomenės, Jonavos rajono savivaldybės administracijos, Radiacinės saugos centro, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos šaulių sąjungos, Nacionalinio švietimo NVO tinklo, Nacionalinės nevyriausybinių organizacijų koalicijos).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Projekte aptarti teisiniai santykiai

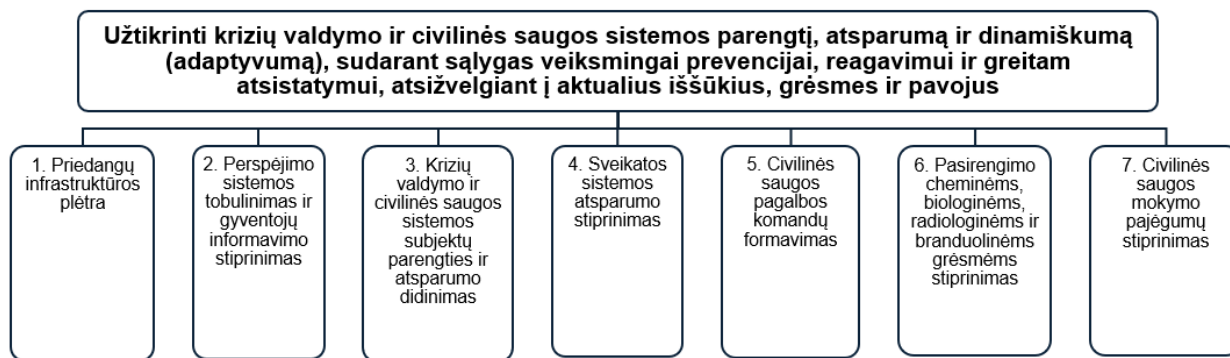
Nutarimo projektu tvirtinamos Programos projekto nuostatos apima klausimus, kurie buvo aptarti Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. gegužės 7 d. nutarimu Nr. XII-1682 „Dėl Viešojo saugumo plėtos 2015–2025 metų programos patvirtinimo“ patvirtintoje Viešojo saugumo plėtos 2015–2025 metų programoje. Ši programa Lietuvos Respublikos Seimo 2023 m. birželio 22 d. nutarimu Nr. XIV-2088 „Dėl Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtos programos patvirtinimo“ pripažinta netekusia galios.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Atsižvelgus į poreikį civilinei saugai Lietuvoje teikti aukščiausią prioritetą ir sudaryti tinkamas prielaidas tvariai krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos plėtrai, nuspręsta parengti atskirą Programą. Ši Programa užtikrins sisteminius pokyčius civilinėje saugoje, kuri dešimtmečius stokojo dėmesio ir investicijų bei iš esmės buvo orientuota į taikos meto grėsmes.

Atsižvelgiant į Programos projekto II skyriuje „Aplinkos analizė“ indikuotą problemą (išaugęs grėsmių ir pavojų rizikos lygis) ir jos priežastis bei nacionalinio saugumo kontekstą, Programos projekte nustatyti 7 civilinės saugos stiprinimo ir plėtos prioritetai Programos strateginiam tikslui pasiekti (4 pav.).

4 pav. Programos strateginis tikslas ir 7 prioritetai jam įgyvendinti

Vadovaujantis Strateginio valdymo įstatymo 8 straipsniu, Programos projekte numatytos:

1) pažangos priemonės, skirtos Nacionaliniame pažangos plane nustatytam pažangos 10.4 uždaviniui įgyvendinti – jos nurodytos Programos V skyriuje;

2) šių pažangos priemonių rezultato rodikliai – jie nurodyti Programos 1 priede;

3) preliminaros pažangos lėšos Programai įgyvendinti – 285 mln. Eur (iš jų skirtas finansavimas – 135 mln. Eur, trūkstamas – 150 mln. Eur. Šį trūkstamą lėšų poreikį užtikrinti numatyta priimant Lietuvos Respublikos Valstybės gynybos fondo lydimuosius įstatymų projektus. Dėl objektyvių priežasčių nespėjus panaudoti dalies konkrečioms metams skirto finansavimo, nepanaudota dalis turėtų būti perkeliama į vėlesnius metus tam, kad Programoje numatytos veiklos ir rodikliai būtų pasiekti pilna apimtimi). Pažangos lėšos Programos projekte nurodytos pagal finansines projekcijas, numatytas Nacionaliniame pažangos plane Vidaus reikalų ministerijai 10 strateginiam tikslui „Stiprinti nacionalinį saugumą“ įgyvendinti, ir faktinę situaciją. Preliminaros pažangos lėšos Programai įgyvendinti ir pažangos priemonės, nurodant jas įgyvendinant dalyvaujančias institucijas, priemonių rezultato rodiklius ir siekiamas jų reikšmes, nurodytos Programos 1 priede.

Programa būtų įgyvendinama rengiant ir įgyvendinant 3 pažangos priemones, numatytas Programoje, taip pat kitose plėtros programose, kurių valdytojai yra Programą įgyvendinančios ministerijos, ir vykdant tęstinės veiklos priemones, numatytas Programą įgyvendinančių institucijų veiklos lygmens planavimo dokumentuose.

Programos įgyvendinimas būtų vertinamas pagal Programoje numatytų pažangos priemonių rezultato rodiklius, nurodytus Programos 1 priede, bei pagal Nacionalinio pažangos plano 10 strateginio tikslo „Stiprinti nacionalinį saugumą“ 10.4 uždavinio poveikio rodiklius, nustatytus Nacionalinio pažangos plano 1 priede:

Poveikio rodiklio kodas ir pavadinimas	Pradinė reikšmė (metai)	Siektina tarpinė (2025 m.) reikšmė	Siektina galutinė (2030 m.) reikšmė
10.4.1. Įgyvendintų NATO civilinės parengties krizių atsako priemonių veiksmų dalis	58 (2019)	70	85
10.4.2. Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, pasirengusių reaguoti į ekstremalias situacijas, dalis, procentais	70 (2019)	90	100

10.4.3. Gyventojų, žinančių, kaip elgtis ekstremaliųjų situacijų atvejais, dalis, procentais	47 (2020)	52	55
10.4.4. Gyventojų, besirūpinančių savo ir savo turto saugumu, dalies augimas, procentiniais punktais	–	+5	+10

Įgyvendinant pirmąją pažangos priemonę „Stiprinti pasirengimą valdyti krizes ir ekstremalias situacijas ir šalinti jų padarinius“ bei trečiąją „Stiprinti sveikatos sistemos atsparumą ekstremaliosioms situacijoms, krizėms, karo grėsmėms“ būtų prisidedama prie Nacionalinio pažangos plano 1 priede nustatyto 10.4.2 poveikio rodiklio, o įgyvendinant antrąją pažangos priemonę „Stiprinti gyventojų perspėjimą, informavimą ir savisaugą“ – prie 10.4.3 ir 10.4.4 poveikio rodiklių pasiekimo.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto Projekto pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Patvirtinus Programos projektą, laukiama teigiamų rezultatų – būtų nustatyti civilinės saugos stiprinimo ir plėtros prioritetai, jų įgyvendinimo kryptys ir pažangos priemonės, per kuriuos būtų siekiama esminių pokyčių stiprinant visuomenės bei krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos subjektų atsparumą. Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas Projektas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Nutarimo projektas tiesiogiai nesusijęs su kriminogenine situacija ir korupcija.

7. Kaip Projekto įgyvendinimas atsiliieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Nutarimo projektas tiesiogiai nesusijęs su verslo sąlygomis ir jo plėtra, tačiau Programos įgyvendinimas turėtų teigiamą įtaką verslo sąlygoms ir jo plėtrai, nes mažintų galimą krizių ir ekstremaliųjų situacijų padarinių riziką verslui.

8. Ar Projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Nutarimo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Projekto inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Nutarimo projektą, numatoma keisti Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymą siekiant įgyvendinti Programoje numatytas kryptis.

10. Ar Projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Nutarimo projektas parengtas laikantis nustatytų reikalavimų. Nutarimo projekte neapibrėžiamos sąvokos ir jas įvardijantys terminai, kurie turėtų būti įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar Projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Nutarimo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir ES dokumentams.

12. Jeigu Projektui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Vadovaujantis Strateginio valdymo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 292, 82 punktu, kiekvienai Programoje numatyta pažangos priemonei rengiamas ir ministro įsakymu tvirtinamas pažangos priemonės aprašas, kuriame nustatyti pažangos priemonės finansavimo planas, siekiami rezultatai ir priemonės veiklų suvestinė. Viena pažangos priemonė („Stiprinti sveikatos sistemos atsparumą ekstremaliosioms situacijoms, krizėms, karo grėsmėms“) bus rengiama naujai, o kitos dvi pažangos priemonės („Stiprinti pasirengimą valdyti krizes ir ekstremalias situacijas ir šalinti jų padarinius“ ir „Stiprinti gyventojų perspėjimą, informavimą ir savisaugą“) jau yra patvirtintos kaip dalinės, todėl bus patikslintos ir papildytos.

Programą įgyvendinančios kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos priemonės ir veiksmus Programai įgyvendinti pagal savo kompetenciją planuotų jų rengiamuose ir tvirtinamuose planavimo dokumentuose.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks Projektui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Programa bus įgyvendinama iš Programoje nurodytų pažangos lėšų ir institucijų susiplanuotų tęstinės veiklos lėšų:

1) iš viso Programai įgyvendinti reikiama preliminarai pažangos lėšų suma – 285 mln. Eur (Programos 1 ir 2 priedai), iš jų skirtas finansavimas – 135 mln. Eur (dėl objektyvių priežasčių nespėjus panaudoti dalies konkrečioms metams skirto finansavimo, nepanaudota dalis turėtų būti perkeliama į vėlesnius metus tam, kad Programoje numatytos veiklos ir rodikliai būtų pasiekti pilna apimtimi), trūkstamas – 150 mln. Eur (ši trūkstamą lėšų poreikį užtikrinti numatyta priimant Lietuvos Respublikos Valstybės gynybos fondo lydimuosius įstatymų projektus);

2) Rengiant Programos projektą identifikuoti šie papildomo finansavimo poreikiai tęstinės veiklos lėšomis 2025–2030 m.:

Eil. Nr.	Subjektas	Papildomų lėšų poreikio suma, mln. Eur	Paaiškinimas
1.	Jungtinės greitojo reagavimo komandas sudarančios institucijos ir įstaigos	25,2	Pagal Programą šalies regionuose numatoma kurti jungtines greitojo reagavimo komandas, sudarytas iš civilinės saugos pajėgų ir kitų įvykio vietoje dalyvaujančių subjektų. Komandos narių darbo užmokesčio išlaidoms (apmokėjimas

			už budėjimą ir kt.) ir aprūpinimui darbo priemonėmis kasmet reikėtų apie 4,2 mln. Eur.
2.	Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas	5,3	Siekiant kokybiško ir reikiamos apimties civilinės saugos įgyvendinimo koordinavimo ir metodinės pagalbos teikimo, reikia papildomų 29 pareigybių sukomplektavimo ir išlaikymo departamento teritoriniuose padaliniuose.
3.	Ugniagesių gelbėtojų mokykla	7,0	Papildomų lėšų reikia įsteigti ir išlaikyti 15 naujų pareigybių, išlaikyti mokymo bazę ir apsirūpinti mokymo priemonėmis.
4.	Radiacinės saugos centras	11,2	RADIS stotims įrengti ir (ar) atnaujinti – 6,2 mln. Eur, Ksenono radioizotopų automatinės matavimo stoties (SAUNA) veiklai užtikrinti – 1,2 mln. Eur, visuomenės informavimo kampanijai – 0,76 mln. Eur, Geoerdvinių duomenų valdymo platformai modernizuoti – 0,52 mln. Eur, radiologinius tyrimų atliekančio padalinio saugioms darbo vietoms įrengti – 2,5 mln. Eur.
5.	Savivaldybės	11,4	Lietuvos savivaldybių asociacija indikavo, kad reikia didinti valstybės tarnautojų, savivaldybėse atliekančių civilinės saugos funkciją, skaičių. Tuo tikslu kasmet reikėtų skirti papildomai apie 1,9 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų (60 naujų pareigybių steigti ir išlaikyti).

14. Projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Nutarimo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis: „civilinė sauga“, „ilgalaikė valstybinė saugumo stiprinimo programa“, „civilinės saugos stiprinimas ir plėtra“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
